

Nr 144.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 § tulltaxeförordningen till beredande av tullfrihet för varor till främmande makters lönade konsuler; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 5 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316).

Härigenom förordnas, att 5 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Tullfrihet åtnjutes för:

b) varor, som utländskt, här ackrediterat sändebud eller annan person, som tillhör främmande makts härvarande beskickning, eller av främmande makt här i riket anställd lönad konsul (generalkonsul, konsul eller vicekonsul), som icke här utövar enskild förvärvsverksamhet, inför för tjänstebud eller för eget eller sin familjs behov; dock skall detta medgivande gälla endast person, som icke är svensk medborgare, och i den mån den främmande makten medger Sverige motsvarande förmån;

c) vapensköldar, flaggor, kontorsförnödenheter och andra likartade, för tjänsten avsedda föremål, som eljest inkomma till härvarande konsulat för främmande makt, vilken medger Sverige motsvarande förmån;

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1931.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler, efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena, fråga om medgivande i vissa fall av tullfrihet för varor, som införas av här i riket anställda främmande konsuler, och anför:

Enligt 5 § b) tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) åtnjutes för närvarande tullfrihet för sådana eljest tullpliktiga varor, vilka utländskt här ackrediterat sändebud eller annan person, som tillhör främmande makts härvarande beskickning, inför för tjänstebruk eller för eget eller sin familjs behov. Medgivandet gäller emellertid endast person, som icke är svensk medborgare, och i den mån den främmande makten medger Sverige motsvarande förmån. Förmånen tillgodokom ursprungligen allenast beskickningscheferna men tillerkändes, på förslag av Kungl. Maj:t i proposition (nr 100) till 1927 års riksdag, även den underordnade personalen vid beskickningarna.

För åtnjutande av ifrågavarande tullfrihet har Kungl. Maj:t meddelat vissa ordningsföreskrifter, intagna i kungörelse av den 29 november 1929 (nr 373). Sålunda har bestämts, att varorna skola vara adresserade till vederbörande beskickning, dess chef eller annan beskickningen tillhörande person och att på adressatens anmälan skriftlig framställning om varornas tullfria utlämnande skall hava av ministern för utrikes ärendena ingivits till vederbörande distrikttullanstalt. För det fall, att adressaten är annan till beskickningen hörande person än beskickningschefen, skall i berörda framställning finnas intygat, att adressatens anmälan är försedd med beskickningschefens påskrift om att den uppvisats för honom. Över varor, som i anledning av framställningen tullfritt utlämnats från tullverket, har generaltullstyrelsen att kvartalsvis upprätta förteckningar, vilka insändas till finansdepartementet.

Med rätten till tullfrihet för varorna följa i vissa fall ytterligare förmåner, såsom befrielse från för varorna eljest utgående skatt eller tillstånd att införa varorna utan hinder av den begränsning i införselrät-

Gällande
bestämmelser.

ten, som av någon anledning kan hava föreskrivits. Dessa förmåner åtnjutas med stöd av i de särskilda författningarna om skatteplikt eller införselbegränsning intagna bestämmelser om att skatteplikten eller införselbegränsningen icke skall gälla för »den, som enligt särskilt stadgande äger åtnjuta tullfrihet för från utlandet inkommande varor» eller i fråga om vara, för vilken »tullfrihet enligt särskilda bestämmelser» tillgodonjutes.

Vad beträffar främmande makters härvarande konsulära representanter är för dessa förmånen av särskild tullfrihet för införda varor enligt 5 § c) tulltaxeförordningen begränsad till vissa konsulatrekvisita, nämligen vapensköldar, flaggor, kontorsförnödenheter och andra likartade, för tjänsten avsedda föremål; även i detta fall förutsättes reciprocitet.

Tidigare förslag om utsträckt tullfrihet.

Utrikesdepartementets omorganisationskommitté.

Frågan om utsträckt tullfrihet för främmande makters i Sverige anställda konsulter har i olika sammanhang varit föremål för uppmärksamhet.

I en till ministern för utrikes ärendena ställd skrivelse den 8 maj 1920, som återopats redan i förenämnda proposition till 1927 års riksdag, uttalade kommitterade för omorganisation av utrikesdepartementet och Sveriges representation i utlandet (utrikesdepartementets omorganisationskommitté), att det enligt deras mening borde tagas under övervägande, huruvida icke den förmån av tullfrihet, som tillkomme beskickningscheferna, borde utsträckas att, under förutsättning av ömsesidighet, gälla samtliga främmande diplomatiska tjänstemän och lönade konsulter. Såsom skäl härför anförde kommitterade:

Under senare tid hade allt oftare i utlandet gjort sig gällande en tendens att utsträcka tullfriheten till alla diplomatiska tjänstemän och lönade konsulter. Kommitterade kunde ej heller för sin del finna det annat än i och för sig rimligt, att staten under förutsättning av ömsesidighet avstode från att upptaga tullavgifter av de personer, som tillhörde en av främmande makt utsänd representation. Då det rörde sig om en så begränsad personkrets som den nu ifrågavarande, syntes blott ringa praktisk betydelse kunna tillmätas de statsekonomiska skäl, som i allmänhet föranlett införandet av tullsystem. Vid sådant förhållande syntes själva principen om tulltvångets behövlighet icke kunna utgöra hinder för att inom de av kommitterade ifrågasatta gränser medgiva tullfrihet i överensstämmelse med den uppenbara önskvärldheten av att staten så långt möjligt underlättade förhållandena för dem, som av främmande makt utsänts till tjänst för det ömsesidiga intresset av officiella förbindelser mellan staterna.

Tull- och traktat-kommittén m. fl.

I anledning av remiss å de sakkunnigas framställning avgåvos utlåtanden dels den 5 juni 1924 av tull- och traktatkommittén, som i ärendet inhämtat yttranden från kontrollstyrelsen och aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, dels ock den 25 april 1925 av generaltullstyrelsen. Samtliga dessa yttranden voro i fråga om de diplomatiska tjänstemännen till-

styrkande; vad beträffar konsulerna gjordes däremot i allmänhet vissa invändningar mot tillerkännande åt dessa av den ifrågasatta förmånen.

Tull- och traktatkommittén yttrade beträffande konsulernas rätt till tullfrihet — att, såvitt kommittén kunnat bedöma, en sådan tullfrihet icke vore påkallad av alldeles samma hänsyn eller i samma grad som då fråga vore om diplomatiska tjänstemän. Då härtill komme, att de betänkligheter, som givetvis kunde anföras mot överhuvud varje utvidgning av den redan medgivna tullfriheten, framträdde starkare beträffande de lönade konsulerna än med avseende å de diplomatiska tjänstemännen, hade kommittén icke funnit sig kunna förorda en utvidgning av de främmande lönade konsulernas rätt till tullfri varuinförsel.

Generaltullstyrelsen anförde i fråga om de främmande lönade konsulerna, att det icke syntes styrelsen lämpligen böra förekomma att tillerkänna dessa allmän rätt till tullfrihet, detta desto mindre som, efter vad upplyst blivit, enligt utomlands gällande bestämmelser konsuler och konsulära tjänstemän i regel åtnjöte en mycket begränsad tullfrihet.

I skrivelse till utrikesdepartementet den 29 oktober 1929 har nu svenska generalkonsuln i Hamburg meddelat, att enligt i Tyskland gällande bestämmelser rätt till allmän tullfrihet därstädes tillkomme de utsända konsulära representanterna för länder, som medgäve tyska konsuler motsvarande behandling. I anslutning därtill har generalkonsuln hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för tillförsäkrande åt tjänstemännen vid generalkonsulatet av ifrågavarande förmån, vilken åtnjötes av flertalet övriga konsultjänstemän i Hamburg.

Nu föreliggande förslag om utsträckt tullfrihet.

Med anledning av denna framställning hava genom utrikesdepartementets försorg utlåtanden inhämtats från kontrollstyrelsen, aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet samt generaltullstyrelsen.

Yttranden.

Kontrollstyrelsen har i sitt den 1 december 1930 avgivna utlåtande anført bland annat följande:

Kontrollstyrelsen.

»Såsom utrikesdepartementet erinrat, har kontrollstyrelsen tidigare i ett den 1 december 1921 till tull- och traktatkommittén avgivet utlåtande funnit sig sakna anledning att beträffande främmande makters lönade konsuler direkt avstyrka en ifrågasatt utsträckning av tullfriheten och dess följd, den fria importrätten av rusdrycker. Även om en dylik fri importrätt får anses utgöra ett avsteg från gällande restriktionssystems principer, är att märka, att ett dylikt avsteg redan skett i och med att dylik importrätt medgivits främmande makters här ackrediterade sändebud eller andra personer, som tillhöra främmande makts härvarande beskickning. Ur sistnämnda synpunkt sett kan näppeligen ett utsträckande av den fria importrätten till de lönade konsulerna anses innebära ett ytterligare avsteg utöver det, som redan skett från gällande restriktionsbestämmelsers principer. I likhet med vad kontrollstyrelsen uttalade i sitt utlåtande av den 1 december 1921, finner kontrollstyrelsen, att de bestämmelser, som gälla för införsel av rusdrycker till de främmande makternas beskickningar, böra äga motsvarande tillämpning vid de lönade konsulernas import av rusdrycker, d. v. s. att viss anmälan om importen skall äga rum hos distriktstullanstalten, att medgivande gäller endast person, som icke

är svensk medborgare, och i den mån den främmande makten medgiver Sverige motsvarande förmån, ävensom att skriftligt intyg på tro och heder avgives av varuägaren därom, att varorna införas för eget bruk och ej till avsalu.»

Aktiebolaget
Vin- & sprit-
centralen.

Vid kontrollstyrelsens utlåtande fanns fogad en skrivelse den 7 oktober 1930 från aktiebolaget Vin- & spritcentralen, däri bolaget framhållit, att bolaget med hänsyn till de jämförelsevis obetydliga ekonomiska konsekvenserna för staten och bolaget ansett skäl ej föreligga att avstyrka bifall till framställningen.

Aktiebolaget
Svenska
tobaksmono-
polet.

Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet har i skrivelse den 15 september 1930 gjort följande uttalande i frågan:

»För tobaksmonopolets del skulle ett genomförande av förslaget innebära, att de tobaksvaror, som vederbörande konsul utan samband med inresa i landet komme att till riket införa, bleve befriade från den licensavgift, som erlägges för genom handlande importerade tobaksvaror och som utgöres dels av den å varan belöpande tobaksskatten, dels ock av ett belopp, motsvarande vad tobaksmonopolet för täckande av sina omkostnader samt vinst pålägger tobaksvara med samma priskurantpris eller värde. Även om frågan sålunda kan vara av någon ekonomisk betydelse för tobaksmonopolet, synes den dock icke kunna tillmätas sådan vikt, att anledning skulle föreligga för tobaksmonopolet att motsätta sig den åsyftade lättningen beträffande införseln av tobaksvaror, därest statsmakterna vid en prövning av det föreliggande förslaget skulle finna den ifrågasatta utvidgningen av tullfriheten i allmänhet vara påkallad. Överensstämmelse mellan rätten till tullfrihet i allmänhet och till fri import av tobaksvaror torde nämligen redan vid införandet av tobaksmonopolet hava varit åsyftad och har i varje fall kommit till klart uttryck genom den ändrade lydelse 21 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket erhöll genom förordningen den 30 april 1927 (nr 163). Styrelsen förutsätter likväl, att en eventuell utvidgning av rätten till tullfrihet icke utsträcker att omfatta annan person än sådan, som tillhör främmande makts härvarande konsulära representation och är samma makts undersåte samt icke utövar privat förvärvsverksamhet.»

Generaltull-
styrelsen.

Generaltullstyrelsen har i sitt den 12 januari 1931 dagtecknade utlåtande framhållit bland annat följande:

»Det torde allmänt sett vara ett önskemål att så mycket som möjligt begränsa området för de generella personliga tullfrihetsförmånerna. Styrelsen har ock på sin tid avstyrkt ett av sakkunnige för omorganisation av utrikesdepartementet och Sveriges representation i utlandet framlagt förslag om tullfrihetsförmånens utsträckning till utländska lönade konsulattjänstemän. Emellertid synes den ifrågasatta utsträckningen enligt vad utredningen i ärendet ger vid handen i och för sig vara mindre betydande, såsom avseende endast ett jämförelsevis begränsat antal personer, och härtill kommer att, efter vad likaledes påvisats, motsvarande lättnader numera medgivits i åtskilliga främmande stater och att en tendens jämväl gör sig gällande att inom olika staters utrikesförvaltningar och även inom vår egen tillämpa en gemensam karriär för diplomatiska och

konsulära tjänstemän, allt förhållanden vilka vid tiden för styrelsens tidigare yttrande i ämnet icke förelägo klarlagda i samma mån som nu. Då slutligen genom den ifrågasatta ändringen svenska konsulära tjänstemän i utlandet skulle komma i åtnjutande av en förmån, som av föreliggande uppgifter att döma skulle äga större värde än förut kunnat beräknas, vill styrelsen för sin del icke motsätta sig, att den tullfrihetsförmån, som enligt 5 § b) i gällande tulltaxeförordning tillerkänts utländska diplomater, utsträcker att gälla främmande makters härstädes anställda consules missi.

Förutom de beträffande diplomater stadgade villkoren torde härvid såsom särskild förutsättning böra stipuleras, att vederbörande icke här i riket utövar enskild förvärvsverksamhet.»

Inom utrikesdepartementet har vidare verkställt en utredning, avsedd att giva vid handen, i vad mån internationell sedvänja på förevarande område under senare åren undergått sådan utveckling, att åtgärder i den av generalkonsuln i Hamburg åsyftade riktningen därav kunde anses påkallade. Denna utredning har ådagalagt, att på det internationella området under senare år försiggått en påtaglig utveckling i riktning mot allt fullständigare jämställdhet mellan diplomatiska och konsulära tjänstemän i fråga om tullfrihet och därmed sammanhängande förmåner. Under det att — såvitt av tillgängligt material kunnat utrönas — före världskriget och omedelbart därefter konsuler endast i mycket ringa utsträckning tillerkändes dylika förmåner och ännu vid tidpunkten för det senaste riksdagsbeslutet i ämnet det övervägande antalet makter i detta avseende synes hava gjort bestämd åtskillnad på diplomater och konsuler, är läget numera det, att flertalet länder anse de senare böra komma i åtnjutande av samma förmåner som de förra, och att alltså nya länder ansluta sig till denna uppfattning.

Utredning angående internationell sedvänja.

För att på ett överskådligt sätt belysa nyss antydda förhållande har inom utrikesdepartementet utarbetats följande översikt över de tullåttnader, vilka, såvitt för departementet tillgängliga uppgifter givit vid handen, för närvarande av olika makter medgivas främmande länders lönade konsuler:

Följande länder bevilja obegränsad rätt till tullfri införsel: Abessinien, Afghanistan, Albanien, Amerikas Förenta Stater, Argentina, Bolivia, Bulgarien, Chile, Colombia, Costa Rica, Cuba, Dominikanska republiken, Ecuador, Egypten, Guatemala, Haiti, Honduras, Japan, Jugoslavien, Kina, Lettland, Liberia, Litauen, Mexico, Nederländerna, Nicaragua, Norge, Panama, Paraguay, Peru, Persien, Salvador, Siam, Spanien, Turkiet, Tyskland, Ungern, Uruguay; summa 38 länder.

Följande länder bevilja mindre omfattande tullåttnader av olika slag: Belgien, Estland, Frankrike (rätt att tullfritt införa automobil), Grekland, Portugal, Schweiz (rätt att tullfritt medföra automobil vid inflyttningen), Storbritannien jämte Indien och biländer m. m. (obegränsad tullfrihet för allt, som införes inom 9 månader efter inflyttningen), Tjeckoslovakien (samma rätt som Schweiz); summa 8 länder.

Följande länder bevilja inga personliga förmåner i tullavseende: Brasilien, Danmark, Estland, Finland, Italien, Polen, Rumänien, Ryssland, Sverige, Venezuela, Österrike; summa 11 länder.

Det må uppmärksammas, att Norge, som här ovan återfinnes i den grupp av länder, vilka medgiva lönade konsuler full tullfrihet, helt nyligen anslutit sig till denna grupp. Enligt inhämtade upplysningar har norska regeringen vidtagit de därför erforderliga författningsåtgärderna med stöd av ett av 1925 års storting lämnat bemyndigande.

Departement-
mentschefen.

Den tendens, som i främmande länder gjort sig gällande att i avseende å förmåner av nu ifrågavarande beskaffenhet likställa de konsulära representanterna med de diplomatiska, torde i väsentlig mån hava framkallats därav, att allt flera länder omorganiserat sina utrikesförvaltningar enligt den moderna principen om en för diplomatisk och konsulär tjänst gemensam kår av befattningshavare. Denna princip innebär, att tjänstemännen inom vederbörande utrikesförvaltning, i stället för att utbildas och användas för uteslutande den ena tjänstegrenen, växelvis placeras till tjänstgöring vid beskickningar och konsulat, samt att full jämställdhet råder mellan motsvarande befattningar inom de två tjänstegrenarna. En omorganisation av vår utrikesförvaltning efter dessa linjer har ägt rum redan år 1919, och fullständig likställdhet mellan våra diplomatiska och konsulära tjänstemän är sålunda numera i allmänhet genomförd. Då emellertid, såsom av den nyss lämnade redogörelsen framgår, viss olikhet dem emellan ännu råder med avseende å rätten till tullfrihet utomlands, synes det vara angeläget att, i den mån åtgärder från svensk sida därtill kunna bidra, söka åvägabrinda, att våra konsuler i utlandet även i förevarande avseende erhålla såvitt möjligt samma ställning som de diplomatiska tjänstemännen. Detta skulle tydligen kunna åstadkommas genom införande i den svenska tullagstiftningen av stadganden, varigenom utländska lönade konsulära tjänstemän tillförsäkrades tullfrihet här i riket i samma utsträckning som diplomatiska tjänstemän. Förmånen av fullständig tullfrihet skulle därmed följa för våra lönade konsulattjänstemän i, bland andra, de länder, där Sverige har det största antalet sådana representanter, nämligen Tyskland och Amerikas Förenta Stater.

Med hänsyn till det förhållandet, att i Sverige endast ett relativt fåtal främmande makter äga lönad konsulär representation, kan beviljandet åt dessa maktens lönade konsuler av de lättnader i tullhänseende, som för närvarande åtnjutas av beskickningstjänstemän, däribland även sådana i mycket underordnad ställning, icke ur statsfinansiell synpunkt vara av nämnvärd betydelse. Ej heller eljest synes medgivandet av en dylik förmån kunna medföra olägenhet. Givetvis böra gällande bestämmelser om skyldighet för generaltullstyrelsen att kvartalsvis upprätta och till finansdepartementet insända förteckningar över de varor, som tullfritt införas av främmande beskickningars personal, utsträckas att avse även sådan import, varom här är fråga. Möjlighet att kontrollera omfattningen av denna införsel kommer alltså att föreligga.

Jag finner mig sålunda böra tillstyrka en utvidgning av rätten till tullfrihet till att gälla även de lönade konsulerna. För åtnjutande av denna utsträckta tullfrihet torde böra uppställas förutom enahanda villkor, som äro stadgade i fråga om rätten till tullfrihet för beskickningspersonal, jämväl det av generaltullstyrelsen föreslagna villkoret, att vederbörande icke här i riket utövar privat förvärvsverksamhet.

I enlighet med min sålunda angivna uppfattning har jag på grundval av ett utav generaltullstyrelsen uppgjort förslag låtit utarbeta förslag till förordning om ändring i vederbörliga delar — b) och c) — av 5 § tulltaxeförordningen. Därest detta förslag vinner Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, är det min avsikt att sedermera föreslå därav betingade ändringar i de av Kungl. Maj:t utfärdade tillämpningsföreskrifterna till tulltaxeförordningen.

De blivande författningarna i ämnet torde böra träda i kraft den 1 juli 1931.

Föredragande departementschefen uppläser härefter förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.

